

Дженджеро Оксана Леонідівна, канд. пед. наук, доцент
Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна

ПОШУК ПРОФЕСІЙНО ЗОРІЄНТОВАНИХ СТРАТЕГІЙ НАВЧАННЯ У ВНЗ

В умовах стрімкого технологічного процесу підготовка вузькопрофільних фахівців стає дедалі неактуальною. На ринку праці з'являються професії, про які ніхто навіть не чув на початку XXI століття — архітектор даних, фахівець зі створення віртуальної реальності, цифровий лінгвіст, спеціаліст із психології праці, вальвеолог (спеціаліст, що займається питаннями здоров'язбереження людини), планувальник «розумного» міста, дизайнер дистанційних курсів та ін. Стандарти української вищої освіти не задовольняють потреби технологічного процесу, а кваліфікація випускників у різних галузях, якість отриманих ними знань, умінь і навичок — потреби роботодавців. Менеджери з персоналу шукають молодих працівників, здатних генерувати нові ідеї, бути гнучкими, працюючи в команді, швидко адаптуватися до змін і нововведень [1]. Така ситуація спонукає викладачів ВНЗ шукати шляхи модернізації професійної підготовки майбутніх спеціалістів, зокрема нові ідеї щодо змісту й стратегій навчання. На нашу думку, організація колаборативного навчання значного мірою сприяє створенню такого навчального середовища, яке максимально наближене до умов подальшої професійної взаємодії.

Досить типовою ситуацією в студентському середовищі є спонтанне навчання один одного: перед семінаром, заліком, іспитом добре підготовлений студент «ділиться» знаннями з одногрупниками — стисло, зрозумілою їм мовою. Така робота може бути ефективнішою за лекції, семінари, тому викладачам ВНЗ варто спеціально організувати навчання, яке отримало назву *колаборативне* (collaborative learning). Термін походить від латинського *collaborare* — (co — разом, *laborare* — працювати), а сама стратегія колаборативного навчання бере початок у дослідженнях британських викладачів (Robyn M. Gillies and Adrian F. Ashman), де автори розглядали різноманітні способи набуття комунікативного досвіду професійно зорієнтованої взаємодії через підвищення активності учасників процесу навчання [2]. У 70-х рр. XX ст. почався процес розроблення стратегій колаборативного навчання в різних країнах світу — Великобританія, Німеччина, Канада, Японія, Австралія, проте ідеологами прийнято вважати такі чотири команди дослідників, що детально описали цю стратегію: Р. Славін (університет Джона Хопкінса), Р. та Д. Джонсони (університет Міннесота), Дж. Аронсон (Каліфорнійський університет), Ш. Шаран (Тель-Авівський університет). Сучасних вітчизняних дослідників колаборативне навчання цікавить з позицій поєднання традиційної освітньої системи з інформаційно-комунікаційними технологіями (Кисельова О. Б. Лещенко М., Капустян І.) [3]. Прийоми колаборативного навчання в умовах ВНЗ розглядає С. Кожушко [4].

Цілком погоджуємося з переконанням сучасного французького дослідника в галузі відкритого дистанційного навчання, матетики й андрагогіки Жана Фрайссина, що колаборативне навчання слід розглядати як філософію взаємодії й образу життя, де кожен відповідає за свої дії, у тому числі в навчанні, поважає можливості і внесок своїх партнерів [5].

У процесі колаборативного навчання студент розподіляє власні ресурси з одногрупниками і використовує групову співпрацю задля навчання. Така діяльність завжди гнучка й відкрита, а напрям пошуку — відкритий. Студентська пошукова група є джерелом мотивації та інформації, взаємодопомоги і взаємної підтримки.

Часто колаборативне навчання ототожнюють з кооперативним, проте, на відміну

від останнього, у ході колаборації немає чіткого розподілу ролей. Акценти зміщені з індивідуального завершення завдання на динаміку розвитку співпраці в межах колаборативної групи. Співпраця може набувати різноманітних форм — внесок, участь, спільне управління, обслуговування, допомога тощо. Індивідуальну роботу оцінити важко, адже вона інтегрована у спільну діяльність упродовж усього процесу навчання, відповідальність несе кожен, чії дії обумовлюють кінцеві результати. Тому важливу роль в організації колаборативного навчання виконує викладач, який має стати посередником у навчанні, модератором, фасилітатором, тьютором.

Перш за все, організовуючи колаборативне навчання, слід знати такі правила:

1. Участь є добровільною, із свободою дій студента, водночас має надаватися повна підтримка.

2. Найкращому розумінню сприяє як усна, так і письмова взаємодія.

3. Результати спільної роботи дають більше взаєморозуміння, ніж в умовах індивідуального виконання завдання.

4. Взаємозв'язок, що існує між соціальною взаємодією і взаєморозумінням, найкраще осмислюється через набутий досвід.

5. Колаборативне навчання створює умови для упорядкування неформального навчання.

6. На відміну від індивідуального, колаборативне навчання сприяє підвищенню відповідальності за виконання завдання, адже, окрім пошуку, засвоєння і застосування нової інформації, відбувається розвиток навичок інформування партнерів по роботі, оцінювання їхньої діяльності, подолання конфліктів, досягнення цілей.

Факторами успіху роботи в умовах колаборативного навчання, на думку П. Леві, є:

— надання й отримання допомоги й підтримки від одногрупників;

— обмін інформацією й ресурсами;

— постійний зворотний зв'язок між учасниками взаємодії;

— обмін особистими досягненнями;

— активність у реалізації завдань;

— прагнення підвищувати ефективність команди [5, с. 10].

Отже, у педагогіці вищої школи на часі переорієнтація стратегій — від орієнтованої на знання до стратегій організації навчального процесу, які продукують гнучкість, готовність до діалогу, взаємонавчання на основі рефлексії індивідуального й соціального досвіду і максимально наближені до умов подальшої професійної взаємодії. Чільне місце серед таких стратегій займає колаборативне навчання.

Список використаних джерел:

1. Університети та бізнес: міжнародний досвід співпраці та перспективи для України [Електронний ресурс] / В. Покідіна // Популярна економіка: ціна держави. — 2016. — №41 (24 травня). — Режим доступу: <http://cost.ua/news/421-college-business-cooperation>

2. Cooperative learning : the social and intellectual outcomes of learning in groups / edited by Robyn M. Gillies and Adrian F. Ashman [Електронний ресурс] / Robyn M. Gillies and Adrian F. Ashman // Режим доступу: <http://www.peersupport.edu.au/wp-content/uploads/2014/08/Cooperative-Learning-Book.pdf>

3. Лещенко М.П. Колаборативний підхід до розвитку ІКТ-компетентностей учителів і учнів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] / М.П. Лещенко, І.І. Капустян // Інформаційні технології і засоби навчання. —2012. — №5 (31). — Режим доступу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

4. Кожушко С. Стратегії колаборативного навчання у вищому навчальному закладі / С. Кожушко // Молодь і ринок. — 2014. — №5 (112). — С. 65-70.

5. Фрайссин Ж. Обучение в цифровых сетях: кооперативное обучение, колаборативное обучение и педагогические инновации [Електронний ресурс] / Ж. Фрайссин // Непрерывное

образование: XXI век. — Выпуск 4 (16) (winter 2016). — С. 1 —17. — Режим доступа:
<http://11121.petsu.ru/journal/article.php?id=3346>